

Қазақстан Республикасы
Ұлттық экономика министрлігінің
Статистика комитеті төрағасының
2020 жылғы «10» ақпандағы
№ 20 бұйрығына 4-қосымша
 Приложение 4 к приказу
 Председателя Комитета по статистике
 Министерства национальной экономики
 Республики Казахстан
 от «10» февраля 2020 года № 20

«Үй шаруашылықтарының сапарларға жұмсаған шығыстары туралы зерттеу сауалнамасы»
(индексі Н-050, кезеңділігі жылдық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық
 Инструкция по заполнению статистической формы общегосударственного статистического наблюдения
 «Анкета обследования домашних хозяйств о расходах на поездки» (индекс Н-050, периодичность годовая)

<p>1. Осы «Үй шаруашылықтарының сапарларға жұмсаған шығыстары туралы зерттеу сауалнамасы» (индексі Н-050, кезеңділігі жылдық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық «Мемлекеттік статистика туралы» Қазақстан Республикасының 2010 жылғы 19 наурыздағы Заңының (бұдан әрі - Заң) 12-бабының 8) тармақшасына сәйкес әзірленді және «Үй шаруашылықтарының сапарларға жұмсаған шығыстары туралы зерттеу сауалнамасы» (индексі Н-050, кезеңділігі жылдық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын (бұдан әрі – Сауалнама) толтыруды нақтылайды.</p> <p>2. Осы Нұсқаулықта Заңда айқындалған мәндердегі ұғымдар, сонымен қатар мынадай анықтамалар пайдаланылады:</p> <p>турист – уақытша болатын елге (жерге) жиырма төрт сағаттан бір жылға дейінгі кезеңге келетін және ақылы қызметпен айналыспай, сол елде (жерде) сауықтыру, танымдық, кәсіби-іскерлік, спорттық, діни және өзге де мақсаттарда кемінде бір рет түнейтін жеке тұлға.</p> <p>3. Зерттеу үй шаруашылығы мүшелеріне сауал салу және мәліметтерді Сауалнамаға жазу арқылы жүргізіледі.</p> <p>Үй шаруашылықтарын зерттеу кезінде 18 жастан асқан респонденттерден жауап алынады. Сауалнама үй шаруашылықтарының іріктемелі жиынтығына түскен әрбір жеке алынған үй шаруашылығына толтырылады.</p> <p>Егер үй шаруашылығының мүшелері бір жыл ішінде бірнеше сапар жасаса, онда әрбір сапарға бөлек сауалнама толтырылады. Егер үй шаруашылығының мүшелері бір бірінен бөлек сапарда болса, онда әрбір сапарға бөлек сауалнама толтырылады.</p> <p>Сұралатын респондентті қосқандағы үй шаруашылығының барлық</p>	<p>1. Настоящая инструкция по заполнению статистической формы общегосударственного статистического наблюдения «Анкета обследования домашних хозяйств о расходах на поездки» (индекс Н-050, периодичность годовая) разработана в соответствии с подпунктом 8) статьи 12 Закона Республики Казахстан «О государственной статистике» от 19 марта 2010 года (далее - Закон) и детализирует заполнение статистической формы общегосударственного статистического наблюдения «Анкета обследования домашних хозяйств о расходах на поездки» (индекс Н-050, периодичность годовая) (далее – Анкета).</p> <p>2. В настоящей Инструкции используются понятия в значениях, определенные в Законе, а также следующее определение:</p> <p>турист – физическое лицо, посещающее страну (место) временного пребывания на период от двадцати четырех часов до одного года и осуществляющее не менее одной ночевки в ней (в нем) в оздоровительных, познавательных, профессионально-деловых, спортивных, религиозных и иных целях без занятия оплачиваемой деятельностью.</p> <p>3. Обследование проводится путем опроса членов домашнего хозяйства и записи сведений в Анкету.</p> <p>При обследовании домашних хозяйств опрашиваются респонденты старше 18 лет. Анкета заполняется на каждое отдельно взятое домашнее хозяйство, попавшее в выборочную совокупность домашних хозяйств.</p> <p>Если члены домашнего хозяйства совершили несколько поездок в течение года, то на каждую поездку заполняется отдельная анкета. Если члены домашнего хозяйства отдельно друг от друга совершали поездки, то на каждую поездку заполняется отдельная анкета.</p> <p>Учитываются расходы всех членов домашнего хозяйства, включая</p>
---	--

мүшелерінің шығыстары есепке алынады.

Отбасының барлық мүшелерінің шығыстар көлемі (оның ішінде 15 жасқа дейінгі балалардың) қосынды түрінде көрсетіледі.

4. 1-бөлімнің 1.5-тармағында ішкі туризм кезінде 1) тармақша, ал шығу туризм кезінде 2) тармақшасы толтырылады. Егер сапарда респонденттер екі немесе одан да көп межелі жерлерде болса немесе бірнеше елге барса, онда көбірек түнеген орын негізгі межелі жері болып саналады. Түнеген күндерінің саны бірдей болса, респонденттің әдеттегі тұрғылықты тұратын жерінен неғұрлым алыстағы жер межелі жері болып табылады.

1-бөлімнің 1.6-тармағының 1) тармақшасында еңбек демалысы және демалыс көрнекті орындарды тамашалау, табиғи және жасанды объектілерге бару, спорттық немесе мәдени іс-шараларға бару, спорт түрлерімен кәсіби емес тұрғыдан (шаңғы, атпен серуендеу, гольф, теннис, су астында жүзу, серфинг, жаяу жорықтар, бағдарлар, альпинизм) айналысу, жағажайларда демалу, жүзу бассейндерін және демалыс пен ойын-сауықтың кез келген орындарын пайдалану, круиздер, құмар ойындары, жастардың жазғы лагерьлеріне бару, демалыс үйлері, таңдаулы мейрамханаларға бару, үй шаруашылығының меншігіндегі немесе жалға алынған саяжай үйлерінде болуды қамтиды.

1-бөлімнің 1.6-тармағының 2) тармақшасында туыстарына немесе достарға бару, үйлену тойларына, жерлеу немесе кез келген отбасылық іс-шараларға бару, наукастарды немесе карттарды қысқа мерзімді күту көрсетіледі.

1-бөлімнің 1.6-тармағының 3) тармақшасына не жұмыс берушілер, не өзге де ұйымдар (тұлғалар) төлейтін қысқа мерзімді курстарға (бір жылдан аз) бару; оқытудың нақты бағдарламаларынан өту (ресми немесе бейресми) немесе ақылы оқу, тілдерді меңгеру, кәсіби немесе арнайы курстарды, ғылыми демалыстарды қоса алғанда, ресми курстар көмегімен нақты дағдыларды үйренуді қамтиды.

1-бөлімнің 1.6-тармағының 4) тармақшасында емдік және сауықтыру емшараларына ауруханадан кейінгі емдеуді аяқтау және медициналық және әлеуметтік мекемелердің неғұрлым жалпы спектрі үшін ауруханалардың, клиникалардың, санаториялардың қызметтерін алу, теңіз және спа курорттарға, сондай-ақ медициналық жабдықтар мен қызметтерді қолдану арқылы косметологиялық хирургияны қоса, медициналық кеңес беруге негізделген, медициналық қызметтерді алу үшін мамандандырылған мекемелерге бару жатады.

Емдік және сауықтыру емшаралары емдеу мекемесінде бір жыл бойы немесе одан көп болуды талап ететін ұзақ емделу туризм саласына жатпайтындықтан, тек қысқа мерзімді емделуді қамтиды.

1-бөлімнің 1.6-тармағының 5) тармақшасында діни жиындар мен іс-шараларға қатысу, қажылық көрсетіледі.

1-бөлімнің 1.6-тармағының 6) тармақшасында қайта сату немесе келешекте қандай да бір өндірістік процесте пайдалану үшін (бұл жағдайда іскерлік және кәсіби мақсаттар орын алады) тауарларды сатып алуды қоспағанда, жеке тұтыну немесе

опрашиваемого респондента.

Объем расходов всех членов семьи (в том числе детей до 15 лет) отражается в суммарном виде.

4. В пункте 1.5 раздела 1 при внутреннем туризме заполняется подпункт 1), а при выездном туризме – подпункт 2). Если в поездке респонденты побывали в двух или более местах назначения или посетили несколько стран, то главным местом назначения является место, в котором осуществлено больше всего ночевок. В случае осуществления одинакового количества ночевок, главным местом назначения является место, которое наиболее удалено от обычного места проживания респондентов.

В подпункте 1) пункта 1.6 раздела 1 отпуск и отдых включают осмотр достопримечательностей, посещение природных и искусственных объектов, посещение спортивных или культурных мероприятий, непрофессиональные занятия спортом (лыжи, верховая езда, гольф, теннис, подводное плавание, серфинг, пешие походы, ориентирование, альпинизм), отдых на пляже, использование плавательных бассейнов и любых мест отдыха и развлечений, круизы, азартные игры, выезд в молодежные летние лагеря, дома отдыха, посещение элитных ресторанов, пребывание в дачном доме, находящемся в собственности или аренде у домохозяйства.

В подпункте 2) пункта 1.6 раздела 1 указывается посещение родственников или друзей, свадеб, похорон или любых семейных мероприятий, краткосрочный уход за больными или престарелыми.

Подпункт 3) пункта 1.6 раздела 1 включает посещение краткосрочных курсов (менее года), оплачиваемых либо работодателями, либо иными организациями (лицами), прохождение конкретных программ обучения (формальных или неформальных) или приобретение конкретных навыков с помощью формальных курсов, включая платное обучение, изучение языков, профессиональные или специальные курсы, научные отпуска.

В подпункте 4) пункта 1.6 раздела 1 к лечебным и оздоровительным процедурам относятся получение услуг больниц, клиник, санаториев для послебольничного долечивания и более общего спектра медицинских и социальных учреждений, посещение морских и спа курортов, а также специализированных учреждений для получения медицинского обслуживания, основанного на медицинском консультировании, включая косметическую хирургию с применением медицинского оборудования и услуг.

Лечебные и оздоровительные процедуры включают только краткосрочное лечение, поскольку длительное лечение, требующее пребывания в лечебном учреждении в течение года и более, не относится к сфере туризма.

В подпункте 5) пункта 1.6 раздела 1 указывается посещение религиозных собраний и мероприятий, паломничество.

В подпункте 6) пункта 1.6 раздела 1 отражается покупка потребительских

сыйлықтар үшін тұтыну тауарларын сатып алу көрсетіледі.

1-бөлімнің 1.6-тармағының 7) тармақшасында іскерлік және кәсіби мақсаттарға кеңестерге, конференцияларға, жәрмеңкелерге және көрмелерге қатысу, дәрістер оқу, концерттер, қойылымдар мен спектакльдер қою, ғылыми қолданбалы немесе іргелі зерттеулерге қатысу, тауарлар мен көрсетілетін қызметтерді жарнамалау, туристік саяхаттар бағдарламаларын құру, орналастыру және көлік қызметтері бойынша қызметтерді ұсынуға шарттар жасасу, кәсіби спорттық іс-шараларға қатысу, ресми немесе бейресми кәсіби дайындық курстарына өндірістен қол үзбей қатысу, жеке көлік құралдарында (корпоративті ұшақ, яхта) экипаж (команда) құрамындағы жұмыс жатады.

1-бөлімнің 1.6-тармағының 8) тармақшасында сапарлардың өзге де мақсаттарына еріктілер ретінде жұмыс істеу, жұмысқа орналасу және көші-қон мүмкіндіктерін зерделеу, төленбейтін қызметтің уақытша түрлерін жүзеге асыру жатады.

5. 1-бөлімнің 1.10-тармағында туристік жолдамаға кіретін шығыстар көрсетіледі, ал туристік жолдамаға кірмеген қалған барлық шығыстар 2-бөлімде көрсетіледі.

1-бөлімнің 1.12-тармағының 11) тармақшасында тұрғын үйдің басқа да түрлеріне хостел, демалыс пансионаты, туристік лагерь, кемпинг жатады.

6. 2-бөлімдегі шығу туризмінде келушілердің өз еліндегі бажсыз тауарларға жұмсаған шығыстары сыртқа шыққанға дейін шығу келушілерінің шығыстары бойынша статистикалық деректерге енгізілмейді. Бажсыз тауарларды өзі тұрақты тұратын елінен тыс жерлерде сатып алған жағдайда, шығыстар шығу келушілерінің шығыстары бойынша статистикалық деректерге енгізіледі.

Туристік сапардағы шығыстар кез келген тәсілмен жүргізілген, (қолма-қол ақшаға, кредиттік карта, жол немесе жеке чекпен, шотты тікелей ұсыну, электрондық аударым) сондай-ақ басқа адам немесе ұйым-жұмыс беруші егер тек осы адам (ұйым) келген елдің резиденті болмаса, төленген шығыстарды қамтиды.

Туристік сапар барысында туристік шығыстардан коммерциялық мақсаттар үшін сатып алу (қайта сатуға немесе келушілердің кез келген санаты жүзеге асыратын өндірістің факторы ретінде, сондай-ақ өз жұмыс берушісінің атынан іскерлік сапар уақытында келуші жүргізген сатып алулар), күрделі қаржы салымдары немесе мәмілелер (келушілер жүзеге асыратын және жерге, тұрғын үйлерге, жылжымайтын мүлікке және өзге маңызды сатып алынатын заттарға (автомашина, автофургон, катер, екінші үй) қатысты, тіпті егер олар болашақта туризм мақсатында пайдаланылса да), қолма-қол ақша (қандай да бір туристік тауардың немесе қызметтің төлеміне кірмейтін, демалыс сапары кезінде туыстарға немесе таныстарға берілетін, сондай-ақ қайырымдылық жарналар) алынып тасталады.

2-бөлімнің 1-бағанында республика шегінен тыс, сондай-ақ өзінің тұрақты тұратын жерінің шегінен тыс Қазақстанның аумағына демалуға шығатын респонденттер толтырады. Бұл бағанда шетелге сапарға шығу кезінде Қазақстан

товаров для личного потребления или для подарков, за исключением покупки товаров для перепродажи или будущего использования в каком-либо производственном процессе (в этом случае имеют место деловые и профессиональные цели).

В подпункте 7) пункта 1.6 раздела 1 к деловым и профессиональным целям относятся участие в совещаниях, конференциях, ярмарках и выставках, чтение лекций, выступление с концертами, представлениями и спектаклями, участие в научных прикладных или фундаментальных исследованиях, рекламирование товаров и услуг, составление программ туристских путешествий, заключение договоров на предоставление услуг по размещению и транспортных услуг, участие в профессиональных спортивных мероприятиях, посещение формальных или неформальных курсов профессиональной подготовки без отрыва от производства, работа в составе экипажа (команды) на частных средствах транспорта (корпоративный самолет, яхта).

В подпункте 8) пункта 1.6 раздела 1 к прочим целям поездок относятся работы в качестве добровольцев, изучение возможностей трудоустройства и миграции, осуществление видов временной неоплачиваемой деятельности.

5. В пункте 1.10 раздела 1 указываются расходы, входящие в туристскую путевку, а все остальные расходы, которые не включены в туристскую путевку указываются в разделе 2.

В подпункте 11) пункта 1.12 раздела 1 к другим видам жилья относятся хостел, пансионат отдыха, туристский лагерь, кемпинг.

6. В разделе 2 при выездном туризме расходы на бесполошинные товары посетителями в своей стране до выезда не включаются в статистические данные по расходам выездных посетителей. В случае приобретения бесполошинных товаров за пределами страны своего местожительства, расходы включаются в статистические данные по расходам выездных посетителей.

Расходы в туристской поездке включают платежи, произведенные любым способом, (наличными, кредитной картой, дорожным или личным чеком, прямым выставлением счета, электронным переводом), а также расходы, которые оплачивает другое лицо или организация - работодатель, если только это лицо (организация) не является резидентом в месте назначения.

При туристской поездке, исключаются из туристских расходов закупки для коммерческих целей (перепродажа или в качестве фактора производства, которые осуществляет любая категория посетителей, а также закупки, производимые посетителем во время деловых поездок от имени своего работодателя), капиталовложения или сделки (осуществляемые посетителями и относящиеся к земле, жилью домам, недвижимости и прочим значительным приобретениям (автомобили, автофургоны, катера, вторые дома), даже если в будущем они используются в целях туризма), наличные деньги (выдаваемые родственникам или знакомым во время поездки на отдых, которые не представляют собой оплату какого-

аумағында жүргізілген шығыстар (мысалы, Қазақстан аумағында қонақүйде немесе туыстарда тұру, жолда тамақтану), тұрғылықты тұратын орында жасалған ішкі туризм бойынша шығыстар көрсетіледі.

2-бөлімнің 2-бағанында шығу туризмі бойынша сапар кезіндегі шығыстарға Қазақстан аумағының шегінен тыс жүзеге асырылатын шығыстар жатады, ал ішкі туризм үшін тұрғылықты тұратын жерінің шегінен тыс жүзеге асырылатын шығыстар жатады.

Коммерциялық орналастыру құнына таңғы асты пайдаланатынына немесе пайдаланбайтынына қарамастан, таңғы ас тиісті тарифтің ажырамас бөлігі ретінде кірсе, жалпы құнды орналастыру шығыстары деп есептеу қажет және 2-бөлімнің 1.3-жолында көрсетіледі.

Алайда, тамақтану үшін түпкілікті шотқа енгізілетін бөлек төлем алынған жағдайда, оның құны тамақтану шығыстарына жатады және 2-бөлімнің 1.5-жолында көрсетіледі.

2-бөлімнің 1.4-жолында келушілердің экскурсиялық қызметтерге, гидтердің қызметтеріне, театрлық, спорттық және ойын-сауық оқиғаларына алдын-ала тапсырыс берілген билеттерге, көлік билеттерін брондау қызметтеріне жұмсаған шығыстары көрсетіледі.

2-бөлімнің 1.5-жолында тамақтану мен сусындарға жұмсалған сапарға дейінгі және сапар барысындағы шығыстар жатады.

2-бөлімнің 1.6.6-жолында 2-бөлімнің 1.6.1–1.6.5-жолдарында ескерілмеген тауарларды сатып алуға жұмсалған шығыстар көрсетіледі.

2-бөлімнің 1.6.5-жолы бойынша белгілі бір құндылығы бар бұйымдарға жұмсалған шығыстарға өндіру немесе тұтыну мақсатында қолданылмайтын, бірақ кейбір уақыт кезеңі ішіндегі құнды қор ретінде сақталатын, туристік сапар кезінде жеке пайдалану немесе сыйлық ретінде алынған айтарлықтай құнды тауарларға жұмсалған шығыстар жатады.

2-бөлімнің 1.7-жолы бойынша рекреациялық және спорттық іс-шараларға арналған шығыстарға демалыс саябақтарына, бұқаралық спорт имараттарына, ойын мекемелеріне, казино, спорт объектілеріне бару, бос уақыт және демалуға арналған тауарларды, спорттық мүкәммалдарды жалға алу және лизинг жатады.

2-бөлімнің 1.8-жолы бойынша мәдени көрсетілетін қызметтерге арналған шығыстарға театр көрсетілімдеріне, концерттерге, музейлерге, тарихи объектілер мен ғимараттарға, ботаникалық бақтарға, хайуанаттар бағына, көрмелерге, фестивальдарға, конгресс-орталықтарына және конференц-орталықтарына бару жатады.

2-бөлімнің 1.9-жолы бойынша емдеу-сауықтыру емшараларына жұмсалған шығыстарға ауруханадан кейінгі емдеуді аяқтау және медициналық және әлеуметтік мекемелердің неғұрлым жалпы спектрі үшін ауруханалардың, клиникалардың, санаторийлердің қызметтерін алу, теңіз және спа курорттарға, медициналық жабдықтарды қолдану арқылы косметологиялық хирургияны коса, медициналық

либо туристского товара или услуги, а также благотворительные взносы).

Графа 1 раздела 2 заполняется респондентами, которые выезжают отдыхать за пределы республики, а также на территории Казахстана за пределами постоянного местожительства. В данной графе отражаются расходы, произведенные на территории Казахстана при поездке за границу (например, проживание в гостинице или у родственников, питание в дороге по территории Казахстана), расходы по внутреннему туризму произведенные на постоянном месте проживания.

В графе 2 раздела 2 к расходам в ходе поездки к выездному туризму относятся расходы, осуществляемые за пределами территории Казахстана, а для внутреннего туризма относятся расходы, осуществляемые за пределами постоянного местожительства.

В тех случаях, когда стоимость коммерческого размещения включает в себя завтрак в качестве неотъемлемой части соответствующего тарифа независимо от того, используется или нет это питание, общая стоимость считается расходами за размещение и отражается в строке 1.3 раздела 2.

Однако в тех случаях, когда за питание берется отдельная плата, которая включается в окончательный счет его стоимость относится к расходам на питание и указывается в строке 1.5 раздела 2.

В строке 1.4 раздела 2 отражаются расходы посетителей на услуги туристских агентств страны пребывания, которые включают расходы на экскурсионные услуги, услуги гидов, предварительный заказ билетов на театральные, спортивные и развлекательные события, услуги по бронированию билетов на транспорт.

В строке 1.5 раздела 2 отражаются расходы, которые производились до поездки и в ходе поездки на питание и напитки.

В строке 1.6.6 раздела 2 указываются расходы на покупку товаров, которые не были учтены в строках 1.6.1–1.6.5 раздела 2.

К расходам на изделия, обладающие определенной ценностью по строке 1.6.5 раздела 2 относятся расходы произведенные на товары значительной стоимости, приобретенные во время туристских поездок для личного использования или в качестве подарков, которые не используются преимущественно в целях производства или потребления, но хранятся в течение некоторого периода времени в качестве запасов стоимости.

К расходам на рекреационные и спортивные мероприятия по строке 1.7 раздела 2 относятся посещение парков отдыха, массовых спортивных сооружений, игорных заведений, казино, спортивных объектов, аренда и лизинг товаров для досуга и отдыха, спортивного инвентаря.

К расходам на культурные услуги по строке 1.8 раздела 2 относятся посещение театральных представлений, концертов, музеев, исторических объектов и зданий, ботанических садов и зоопарков, выставок, фестивалей, конгресс-центров и конференц-центров.

кеңес беруге негізделген, медициналық қызметтерді алу үшін өзге де мамандандырылған мекемелерге бару, вакцинация, медициналық бақылау және массаж қызметтері жатады.

2-бөлімнің 1.10-жолы бойынша өзге де шығыстарға жүкшілердің, вокзалдардағы ақылы анықтамалар, сақтау камералары, пленканы айқындау, фотографияларды шығару, байланыс қызметі, интернет-кафелердің қызметтері жатады.

7. 3-бөлімнің 2-бағанында сапарға дайындық кезіндегі Қазақстан аумағында жұмсалған көлік шығыстары көрсетіледі (мысалы, әуежайға және вокзалға дейінгі көлік, шығар алдында автомашинаны жанармай құю).

3-бөлімнің 3-бағанында шығу келушілерінің сапар кезіндегі көлік шығыстарына Қазақстанның аумағынан тыс жерде жұмсалатын, ал ішкі келушілер үшін өзінің тұрақты жерінен тыс жерде жұмсалған шығыстары жатады.

Көлікте жол жүру билетінің құнына тамақтандыру енгізілген жағдайда, онда билеттің толық құны көліктік шығыс болып табылады ол 3-бөлімде көрсетіледі. Тамақтануға жеке төленген жағдайда, оның құны тамақтану шығыстарына жатқызылады және 2-бөлімнің 1.5-жолында көрсетіледі.

3-бөлімнің 6-жолындағы жеке меншік автомашинамен сапарға шығу кезіндегі көлік шығыстары, жанармай шығыстарын, автокөлік құралдарын жөндеу, қосалқы бөлшектерді сатып алу, тұраққа төлеу және ақылы автожолдардағы алымдарды қамтиды.

8. 5-бөлімнің 1.1-тармағындағы көрікті жерлерге бару ерекше назар аударуға лайықты, әйгілі немесе ғажайып, мысалы тарихи мұра болып табылатын, көркем құндылығы бар объектілерді және жерлерді көруді қамтиды.

5-бөлімнің 1.2-тармағындағы киелі жерлерге бару табиғаттық-ландшафттық объектілер сияқты киелі ескерткіштерге, «қасиетті» таулар сияқты үңгірлер, өзендер, шатқалдар, ескі қалашықтар, ерекше табиғи құбылыстар бар жерлерге, әулеттік ғибадатханалар, қорған және жерлеулер, діни табыну объектілеріне, ұлы шайқастардың және қаһармандықтың орындарына, ұлы әулие адамдардың өмір сүрген жерлеріне, кесенелерге, ғибадатханаларға және өзге табыну халықтың рухани дәстүрлері негізінің бірін құрайтын жерлердегі табиғи, мәдени және тарихи мұра ескерткіштеріне баруды қамтиды.

5-бөлімнің 1.12-тармағында «басқалар» деп кеңестерге, конференцияларға, жәрмеңкелер мен көрмелерге қатысу, дәрістер оқу, концерттер, қойылымдар мен спектакльдермен қою, ғылыми қолданбалы немесе іргелі зерттеулерге қатысу, тауарлар мен көрсетілетін қызметтерді жарнамалау, туристік саяхат бағдарламаларын жасау, орналастыру және көлік қызметтерін көрсету бойынша қызметтер көрсетуге шарттар жасасу, кәсіби спорттық іс-шараларға қатысу, өндірістен қол үзбей кәсіби даярлаудың формальды немесе формальды емес курстарына қатысу түсініледі.

К расходам на лечебно-оздоровительные процедуры по строке 1.9 раздела 2 относятся расходы на получение услуг больниц, клиник, санаториев для послебольничного долечивания и более общего спектра медицинских и социальных учреждений, посещение морских и спа курортов, а также иных специализированных учреждений для получения медицинского обслуживания, основанного на медицинском консультировании, включая косметическую хирургию с применением медицинского оборудования, вакцинация, медицинский контроль и массажные услуги.

К прочим расходам по строке 1.10 раздела 2 относятся услуги носильщиков, платные справки на вокзалах, камеры хранения, проявка пленки, распечатка фотографий, услуги связи, интернет-кафе.

7. В графе 2 раздела 3 отражаются транспортные расходы, произведенные на территории Казахстана при подготовке к поездке (например, транспорт до аэропорта и вокзала, заправка автомашины перед выездом).

В графе 3 раздела 3 к транспортным расходам выездных посетителей в ходе поездки относятся расходы, осуществляемые за пределами территории Казахстана, а для внутренних посетителей - расходы, осуществляемые за пределами постоянного местожительства.

В тех случаях, когда в стоимость проездного билета на транспорт включено питание, то полная стоимость билета считается транспортным расходом указываемая в разделе 3. В тех случаях, когда питание оплачивается отдельно, его стоимость относится к расходам на питание и указывается в строке 1.5 раздела 2.

Транспортные расходы при поездке на собственной автомашине по строке 6 раздела 3 охватывают расходы на топливо, ремонт автотранспортных средств, приобретение запчастей, плата за стоянки и сборы на платных автодорогах.

8. В пункте 1.1 раздела 5 посещение достопримечательностей включает осмотр мест и объектов, заслуживающие особого внимания, знаменитые или замечательные чем-либо, например, являющиеся историческим наследием, художественной ценностью.

В пункте 1.2 раздела 5 посещение сакральных мест включает посещение сакральных памятников как природно-ландшафтные объекты, такие как «священные» горы, пещеры, реки, урочища, древние городища, места необычных природных явлений, родовые святилища, курганы и захоронения, объекты религиозного культа, места памятных битв и подвигов, места жизни великих людей, святых, мавзолеев, храмы и иные памятники природного культурного и исторического наследия, где поклонение составляет одно из оснований духовных традиций народа.

В пункте 1.12 раздела 5 под «другими» подразумеваются участие в совещаниях, конференциях, ярмарках и выставках, чтение лекций, выступление с концертами, представлениями и спектаклями, участие в научных прикладных или фундаментальных исследованиях, рекламирование товаров и услуг, составление программ туристских путешествий, заключение договоров на предоставление услуг

	по размещению и транспортных услуг, участие в профессиональных спортивных мероприятиях, посещение формальных или неформальных курсов профессиональной подготовки без отрыва от производства.
--	--